

комунікативних дій; внутрішніх ресурсів, необхідних для побудови ефективної комунікативної дії у визначеній ситуації міжособистісної взаємодії.

Тобто, сучасний фахівець залізничної галузі, повинен володіти певним набором комунікативних навичок, зокрема, вміти ефективно формувати комунікативні стратегії, користуватися різноманітними тактичними прийомами комунікації, представляти себе (чи свою компанію) як учасника комунікативного процесу. Під ефективністю тут мається на увазі співвіднесення вербальних і невербальних прийомів з цілями і завданнями комунікації, системність окремих елементів комунікативної стратегії, практична доцільність окремих тактичних ходів.

Таким чином, фахівець залізничної галузі, який має високий рівень розвитку комунікативної компетентності, має можливість створити ефективну соціально-психологічну основу професійної взаємодії, що сприяє не тільки ефективнішому включенню особистості у виробничу діяльність, але й одночасно забезпечує досягнення більш якісного результату діяльності. Водночас, слід зазначити, що теоретичні знання та практичні вміння комунікативної компетентності у фахівців залізничної галузі потребують подальшого розвитку. Останнє потребуватиме перегляду та певного розширення змісту навчання, впровадження ефективних технологій, форм та методів комунікативної підготовки.

Список використаних джерел

1. Альохіна Н. В. Формування комунікативної компетентності майбутніх фахівців. URL: https://dspace.nuph.edu.ua/bitstream/123456789/4336/1/_doc%20%281%29.pdf

2. Гавриляк Л. С. Комунікативна компетентність як складова професійної підготовки сучасного фахівця. *Науковий журнал «ЛЮГОΣ. Мистецтво наукової думки»*, 2019. №3 (квітень). С. 70-73.

ТОЛСТОВ І.В., к.філос.н, доцент,

Український державний університет залізничного транспорту

м. Харків, Україна

ВЗАЄМОЗУМОВЛЕНІСТЬ ЛЮДСЬКОЇ ГІДНОСТІ ТА ПРАВ ЛЮДИНИ.

В сучасному мінливому глобальному світі незмінною опорою людської особистості, її глибинною внутрішньою цінністю залишається гідність. Ідея гідності, яка лежить в основі незалежності, свободи та відповідальності,

впливає на становлення та розвиток особистості. Вона належить кожному від народження і не залежить від належності до громадянства держави. Гідність виступає джерелом прав і свобод людини, а також свідомством високого рівня розвитку культури суспільства.

Істотним моментом у розумінні значення людської гідності стала Загальна декларація прав людини, яка була прийнята Генеральною Асамблеєю ООН у 1948 році, а серед новітніх доповідей ООН слід згадати «Доповідь про людський розвиток 2016: людський розвиток для кожного», де наголошується що ідея гідності людини є первинною та визначальною для всіх інших соціальних цінностей та стандартів.

Тому, як нам здається, роздуми Ю. Габермаса над питаннями трансформації феномену людської гідності, які оприлюднені у статті «Концепт людської гідності та реалістична утопія прав людини» є дуже актуальними сьогодні. У цій статті філософ торкається теми витоків сучасної інтерпретації понять «права людини» та «людська гідність».

Розглядаючи «концепт людської гідності» крізь призму прав людини, Габермас намагається з'ясувати: «чи є «людська гідність» виразом для змістовного нормативного поняття, з якого права людини можуть бути виведені за допомогою специфікації і категоризації заподіяної шкоди, чи йдеться про «порожнє, ще незаповнене позначення для каталогу окремих, далеких від взаємозв'язку, прав людини». При цьому Габермас саме ідею людської гідності вважає «нормативним джерелом сучасних базисних прав людини», оскільки «повага до людської гідності кожної особи забороняє державі використовувати будь-якого індивіда лише як засіб, хоча б при цьому метою був порятунок життя багатьох інших осіб», адже «правовою суттю захисту людської гідності з одного боку» є «самоповага», а з іншого боку – «соціальне визнання міжнародного статусу демократичного громадянства»[1, с. 66]. Таким чином, Ю. Габермас осмислює ідею прав людини в двох важливих вимірах: персональному та інституційно-правовому. Він наполягає на тому, що «людську гідність» слід вважати не просто класифікуючим виразом, свого роду муляжем, за яким ховається безліч різних феноменів, а й моральним «витоком», «каталізатором, яке поняття гідності відіграє в розумно-моральній і формально-юридичній композиції прав людини», а тому «гідність людини, яка всюди і для кожного є одне і те ж, обґрунтовує нероздільність базисних прав»[1, с. 68].

Далі Ю. Габермас додає: «гідність людини» – це сейсмограф, який показує, що права – і саме права, які повинні дати громадянам політичну спільність, дозволивши їм поважати один одного як членів добровільної асоціації вільних і рівних, – конститутивні для демократичного правопорядку», оскільки «лише забезпечення цієї категорії прав людини створює статус

громадян, які як суб'єкти рівноправності правомочні претендувати на те, щоб бути шанованими в їхній людській гідності»[1, с. 69-70].

Цікавим є аналіз ідеї гідності у межах традиційного та сучасного суспільств. У традиційному суспільстві, де «конкретне поняття гідності, або «соціальної честі», належить світу ієрархічно розчленованого традиційного суспільства», коли «особистість могла черпати свою гідність і повагу до себе самої з дворянського кодексу честі, з станового етосу ремісничих цехів або, скажімо, з корпоративного свідомості університетів». В рамках сучасного суспільства поняття гідність людини пов'язано зі статусом, який громадяни отримують лише всередині самотворення політичного порядку», при цьому «гідність, яка наділена державно-цивільним статусом, підживлюється республіканською повагою до демократичного зусилля і відповідною орієнтацією на загальне благо»[1, с. 71-72]. За таких умов, як відзначає Ю. Габермас, «громадяни є тут адресатами лише в аспекті користування правами, що захищають людську гідність, і лише в тому випадку, якщо вони взагалі потрудилися над створенням і підтримкою політичного порядку, який ґрунтується на правах людини»[1, с. 72]. Розшифровуючи цю тезу, Ю. Габермас наголошує на складному, часто трагічно-революційному шляху до визнання прав людини. Дослідник має рацію, оскільки як показує уся історія людства, практично в усі часи людина вела свою боротьбу за свої права. І це стосується не лише пригноблених, а й привілейованих соціальних груп: одні боронили свої права від зазіхань, а інші – виборювали ширші. На думку Габермаса, «права людини є реалістичною утопією, оскільки вони не прикрашають більше соціально-утопічну картину колективного щастя, а укорінюють ідеальну мету справедливого суспільства в самих інститутах конституційної держави» [1, с.74].

Підсумовуючи ми можемо стверджувати, що ідея людської гідності – це понятійний шарнір, який об'єднує мораль рівної поваги до кожного з позитивним правом, демократичними правовими деклараціями та виступає нормативним джерелом сучасних прав людини. Ця ідея має на увазі, що права вкорінені в універсальному змісті моралі. За самою своєю правовою суттю вони покликані служити захисту людської гідності, яка асоціюється, з одного боку, з самоповагою, а з іншого – з соціальним визнанням міжнародного статусу демократичного громадянства.

Список використаних джерел

1. Хабермас Ю. Концепт человеческого достоинства и реалистическая утопия прав человека. *Вопросы философии: науч.-теоретич. журнал.* 2012. № 2. С.66-80.